

Луцький кооперативний фаховий коледж
Львівського торговельно-економічного університету

Циклова комісія
бізнесу та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Луцького кооперативного
фахового коледжу ЛТЕУ
Олена ЦВЕК
«28» серпня 2025 р.
УКРАЇНА

ПРОГРАМА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

галузь знань 07 Управління та адміністрування

спеціальність 076 Підприємництво та торгівля

Освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Кваліфікація **Фаховий молодший бакалавр з підприємництва та торгівлі**

Розглянуто і схвалено на
засіданні циклової комісії
бізнесу та адміністрування
Протокол № 1
від «28» серпня 2025 р.
Голова циклової комісії

Ольга САШКО

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою програми кваліфікаційних іспитів є перевірка відповідності знань та умінь здобувачів освіти державним стандартам освіти, готовності здобувачів освіти до активної, творчої, професійної та соціальної діяльності.

Програма кваліфікаційного іспиту забезпечується комплексом освітніх компонентів: «Товарознавство», «Організація і технологія торговельних процесів», «Комерційна діяльність», «Основи маркетингу», «Основи менеджменту», «Основи торговельного підприємництва», «Економіка торговельного підприємства», «Основи біржової діяльності», «Основи митної справи», «Митний контроль і митне оформлення».

Атестація здобувачів освіти здійснюється екзаменаційною комісією після завершення навчання з метою встановлення фактичної відповідності рівня підготовки вимогам результатів навчання за стандартом та освітньо-професійною програмою відповідної спеціальності.

Мета кваліфікаційних іспитів полягає в оцінюванні рівня та якості отриманих теоретичних знань, їх міцності; виявленні рівня розвитку мислення; вміння самостійно працювати, синтезувати отримані знання і застосовувати їх для розв'язання практичних завдань.

Об'єктом оцінювання виступають компетенції здобувача освіти - випускника ОПП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, тобто знання і вміння студента, що характеризують його здатність розуміти, виконувати, відобразити й пізнавати те, що вимагає освітньо-професійна програма після закінчення процесу навчання. Здобувачі освіти повинні продемонструвати вміння логічно мислити, робити висновки, синтезувати знання різних дисциплін у вирішенні комплексних завдань, аналізувати, давати оцінку проблемі, приймати кваліфіковані рішення, працювати з нормативно-технічною документацією, складати документи, аналізувати і оцінювати виробничі, фінансові можливості підприємства, володіти навичками роботи з комп'ютерною технікою тощо.

II. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Атестація випускників передбачає кваліфікаційний іспит за фахом, який включає завдання з десяти обов'язкових освітніх компонентів циклу професійної підготовки:

1. Товарознавство.
2. Організація і технологія торговельних процесів.
3. Комерційна діяльність.
4. Основи маркетингу.
5. Основи менеджменту.
6. Основи торговельного підприємництва.
7. Економіка підприємства.
8. Основи біржової діяльності.
9. Основи митної справи.
10. Митний контроль і митне оформлення.

Завдання кваліфікаційних іспитів розроблені у відповідності до освітньо-професійної програми спеціальності з метою здійснення комплексної перевірки теоретичних знань, практичних умінь та навичок з напрямів діяльності фахового молодшого бакалавра, які передбачені цією освітньо-професійною програмою, що дає можливість зробити висновок про готовність випускника до роботи з даного фаху.

За структурою кваліфікаційні завдання складаються з двох частин:

І частина – теоретична (тести);

II частина – практична (вирішення проблемної ситуації).

Комплексні кваліфікаційні завдання складені на підставі програм дисциплін циклу професійної підготовки у 30 варіантах, які в повному обсязі відображають зміст програмного матеріалу і дають змогу творчого застосування засвоєних знань, умінь та навичок.

Усі варіанти кваліфікаційних завдань є рівнозначними.

Зміст комплексних кваліфікаційних завдань дозволяє зробити висновок про освітній рівень теоретичної та практичної підготовки здобувачів освіти, готовність їх виконувати обов'язки фахівця з підприємництва та торгівлі в умовах сучасної ринкової економіки та побудови громадянського суспільства, правової держави.

Під час випробування здобувач освіти повинен показати результати навчання:

РН 1. Знати свої права, як члена суспільства, цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН 2. Застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій та торговельній діяльності із професійною метою.

РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.

РН 4. Використовувати сучасні комп'ютерні й телекомунікаційні технології обміну та поширення професійно спрямованої інформації у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

РН 5. Здійснювати пошук, самостійний відбір інформації з різних джерел у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

РН 6. Проявляти ініціативу та підприємливість, володіти навичками міжособистісної взаємодії для досягнення професійної мети.

РН 7. Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні й теоретичні знання у сфері підприємницької та торговельної діяльності для подальшого використання у практичній діяльності.

РН 8. Володіти методами й інструментарієм для підготовки проєктів управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких та торговельних структур.

РН 9. Застосовувати інноваційні підходи у підприємницькій та торговельній діяльності.

РН 10. Визначати характеристику товарів і послуг у підприємницькій та торговельній діяльності за допомогою сучасних методів.

РН 11. Знати основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати їх на практиці.

РН 12. Виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур.

РН 13. Застосовувати отримані навички з основ обліку, оподаткування і страхування у підприємницькій та торговельній діяльності.

РН 14. Визначати потреби споживачів для формування асортименту товарів у підприємницькій та торговельній діяльності.

РН 15. Застосовувати моделі електронної комерції в діяльності підприємницьких та торговельних структур.

РН 16. Використовувати логістичні системи у підприємницькій та торговельній діяльності.

РН 17. Визначати основні показники діяльності підприємницьких та торговельних структур для забезпечення їх ефективності.

РН 18. Використовувати методи митно-тарифного і нетарифного регулювання для здійснення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів ринку.

РН 19. Здійснювати декларування товарів, транспортних засобів, оформлення митних декларацій, дотримуючись норм законодавства.

ІІІ. ЗМІСТ

Перелік питань з освітньої компоненти «Товарознавство»

1. Поняття про споживні властивості товарів.
2. Класифікація споживних властивостей.
3. Особливості споживних властивостей продовольчих та непродовольчих товарів.
4. Основні поняття якості товарів.
5. Фактори формування і збереження якості товарів.
6. Показники та параметри якості товарів. Вимоги до товарів і нормування показників їх якості.
7. Особливості дослідження якості продовольчих і непродовольчих товарів.
8. Методологічні основи оцінки якості товарів.
9. Методи дослідження якості товарів.
10. Методи оцінки рівня якості товарів. Контроль якості товарів.
11. Особливості застосування диференційного та комплексного методів оцінки рівня якості продукції. Визначення рівня якості продукції за показниками.
12. Асортимент товарів. Показники асортименту товарів. Управління асортиментом. Види та засоби інформації про товари.
13. Класифікація та основні поняття в галузі класифікації.
14. Крупи. Споживні властивості (хімічний склад, енергетична цінність, органолептичні показники, використання). Чинники, що впливають на формування споживних властивостей.
15. Класифікація та асортимент крупів.
16. Борошно. Споживні властивості (хімічний склад, енергетична цінність, використання).
17. Класифікація та асортимент борошна. Показники якості та дефекти крупів і борошна.
- Пакування, маркування, транспортування та зберігання крупів і борошна.
18. Поняття про макаронні вироби, їх значення у харчуванні людини.
19. Споживні властивості макаронних виробів (хімічний склад, вид і якість сировини, технологія приготування).
20. Класифікація та асортимент макаронних виробів. Показники якості та дефекти макаронних виробів.
21. Поняття про хлібобулочні вироби. Значення їх у харчуванні.
22. Споживні властивості хлібобулочних виробів (хімічний склад, засвоюваність поживних речовин, енергетична цінність, біологічні й органолептичні показники, вид сировини та її якість).
23. Класифікація, асортимент хлібобулочних виробів. Показники якості, дефекти, хвороби хлібобулочних виробів.
24. Класифікація і види грибів та їх характеристика.
25. Споживні властивості крохмалю та характеристика асортименту. Дефекти. Вимоги до якості. Пакування, маркування і зберігання.
26. Споживні властивості й характеристика асортименту. Дефекти. Вимоги до якості. Пакування, маркування, зберігання.
27. Споживні властивості. Класифікація меду. Характеристика основних видів меду. Дефекти. Вимоги до якості. Пакування, маркування, зберігання меду.
28. Споживні властивості кондитерських виробів. Фактори, що формують якість кондитерських виробів.

29. Класифікація й характеристика асортименту кондитерських виробів.
30. Шоколад і шоколадні вироби, фруктово-ягідні вироби, карамельні вироби, цукерки, ірис, драже, халва, східні солодоці, борошняні кондитерські вироби, гумка жувальна. Дефекти.
31. Харчові властивості алкогольних напоїв.
32. Молоко. Хімічний склад. Питне коров'яче молоко. Споживні властивості, класифікація та асортимент. Дефекти. Вимоги до якості. Пакування, маркування, зберігання питного молока та вершків.
33. Молочні товари. Кисломолочні продукти, морозиво, масло вершкове, сири сичужні, молочні консерви і сухі молочні продукти. Споживні властивості, класифікація та асортимент молочних товарів. Показники якості та дефекти молочних товарів.
34. Склад, властивості, класифікація жирів і жирових продуктів.
35. Характеристика та формування асортименту жирових продуктів: олії, жири тваринні топлені і модифіковані, спреди та суміші жирів, маргарин і кулінарні жири, кондитерські та хлібопекарські жири, майонез.
36. Класифікація яєць, дефекти та вимоги до їх якості.
37. Споживні властивості м'яса і харчова цінність: хімічний склад, енергетична цінність, смакові властивості, рівень засвоюваності.
38. Класифікація м'яса птиці, вимоги до якості.
39. Формування споживних властивостей і асортименту копченостей.
40. Класифікація та асортимент копченостей. Вимоги до якості м'ясних копченостей.
41. Класифікація ковбас, формування споживних властивостей і асортименту, особливості виробництва. Асортимент варених, напівкопчених, копчених варено-копчених, сиров'ялених ковбас та запечених ковбасних виробів.
42. Формування споживних властивостей і асортименту. Класифікація та асортимент м'ясних консервів.
43. Споживні властивості м'яса риби.
44. Асортимент, споживні властивості та показники якості живої товарної риби.
45. Споживні властивості, класифікація та асортимент рибних консервів, показники якості.
46. Значення та споживні властивості харчових концентратів, сировина й особливості виробництва харчових концентратів.
47. Класифікація і формування асортименту харчових концентратів. Дефекти та вимоги до якості.
48. Споживчі властивості виробів із пластичних мас.
49. Характеристика асортименту господарських виробів із пластичних мас.
50. Характеристика асортименту господарських товарів зі скла за ознаками групування.
51. Поняття та основні види кераміки. Процес виготовлення керамічного посуду.
52. Споживчі властивості керамічних побутових товарів.
53. Характеристика асортименту керамічного посуду за ознаками групування.
54. Чинники, що формують споживчі властивості: види і різновиди металів та сплавів, способи формування, види оздоблень та покриття металевих побутових товарів.
55. Характеристика асортименту металевих побутових товарів (металевого посуду, ножових товарів і столових приборів, нагрівальних і освітлювальних приладів, інструментальних товарів).
56. Споживчі властивості і характеристика асортименту будівельних товарів.
57. Споживчі властивості меблів.
58. Характеристика асортименту меблів за ознаками групування.
59. Характеристика споживчих властивостей і асортименту товарів побутової хімії за ознаками групування.
60. Споживчі властивості електропобутових товарів і домашніх машин.
61. Характеристика асортименту електричних побутових товарів, товарів для передачі електроенергії (кабельних, електроустановлювальних товарів, джерел світла, освітлювальної арматури, нагрівальних приладів).
62. Характеристика асортименту домашніх машин.
63. Класифікація текстильних волокон.
64. Характеристика споживчих властивостей різних видів волокон. Характеристика

асортименту текстильних волокон.

65. Споживчі властивості тканин, чинники, що формують споживчі властивості тканин.
66. Вплив пряджі та ниток на споживчі властивості тканин.
67. Особливості споживчих властивостей нетканих матеріалів. Характеристика асортименту нетканих матеріалів.
68. Характеристика асортименту килимових виробів за ознаками групування.
69. Швейні вироби. Споживчі властивості. Чинники, що формують споживчі властивості швейних виробів.
70. Характеристика асортименту швейних виробів за ознаками групування.
71. Споживчі властивості трикотажних виробів. Чинники, що формують споживчі властивості трикотажних виробів.
72. Характеристика асортименту трикотажних виробів за ознаками групування.
73. Характеристика асортименту хутряних і овчино-шубних виробів за ознаками групування.
74. Чинники, що формують споживчі властивості взуття (матеріали, що використовують для виготовлення взуття, технологічні процеси шкіряного виробництва).
75. Класифікація і характеристика асортименту шкіряного, гумового, полімерного та валяного взуття.
76. Якість взуття (вимоги до якості, перевірка якості, дефекти).
77. Характеристика споживчих властивостей парфумерно-косметичних товарів.
78. Характеристика асортименту парфумерних, косметичних товарів та засобів особистої гігієни.
79. Характеристика асортименту мила туалетного. Вимоги до якості.
80. Характеристика асортименту квітів відкритого та закритого ґрунту

Перелік питань з освітньої компоненти «Організація і технологія торговельних процесів»

1. Види роздрібно-торговельної мережі (стаціонарна, напівстаціонарна, віртуальна), їх характеристика.
2. Типізація об'єктів роздрібно-торговельної мережі. Формат роздрібних торговельних підприємств.
3. Тенденції у розвитку типів і форматів об'єктів роздрібно-торгівлі.
4. Суть, принципи, завдання та вимоги до організації роздрібно-торговельної мережі.
5. Принципи розміщення роздрібно-торговельної мережі.
6. Види та класифікація торговельних будівель і споруд, вимоги до них.
7. Зовнішнє та внутрішнє улаштування об'єктів роздрібно-торговельної мережі, відповідність до вимог раціональної організації торговельно-технологічного процесу.
8. Склад приміщень магазинів. Вимоги до улаштування та планування приміщень магазину. Чинники, що впливають на склад і розміри приміщень магазинів.
9. Зміст торговельно-технологічного процесу в магазині, структура, принципи його організації. Інноваційне забезпечення торговельно-технологічного процесу магазину.
10. Технологія розвантаження та внутрішнього транспортування товарів у магазині.
11. Приймання товарів у магазині: значення, види, нормативні документи, що його регламентують.
12. Порядок і технологія приймання товарів у магазині за кількістю та якістю. Документальне оформлення результатів приймання товарів.
13. Організація зберігання товарів у магазині.
14. Обов'язки матеріально відповідальних осіб із забезпечення збереження товарно-матеріальних цінностей на роздрібних торговельних підприємствах.
15. Організація підготовки товарів до продажу. Особливості підготовки до продажу окремих груп товарів.
16. Загальні правила розміщення та викладки товарів у торговельній залі.

17. Поняття планограми, чинники, які враховуються при її розробці. Ротація товарів. Мерчандайзинг: цілі, основні правила.
18. Особливості розміщення та викладки окремих груп товарів у торговельній залі.
19. Культура торгівлі, її складові частини. Стандарти обслуговування.
20. Класифікація форм і методів роздрібного продажу товарів, їх суть.
21. Характеристика елементів процесу торговельного обслуговування населення в магазинах.
22. Організація і технологія продажу товарів за різними методами.
23. Загальні правила продажу товарів у магазинах. Правила продажу продовольчих товарів.
24. Правила продажу непродовольчих товарів. Правила обміну і повернення непродовольчих товарів.
25. Особливі форми продажу товарів, позамагазинні форми продажу товарів.
26. Організація контролю за діяльністю торговельних підприємств.
27. Суть, роль, завдання організації складського господарства.
28. Класифікація товарних складів.
29. Планування та улаштування складів і вимоги до них.
30. Особливості улаштування та планування спеціальних складів.
31. Стан і завдання вдосконалення складського господарства.
32. Технологічний процес складських операцій, його складові, принципи організації. Чинники, що впливають на організацію складського технологічного процесу.
33. Технологія розвантаження транспортних засобів, транспортування товарів до місць приймання та зберігання.
34. Організація приймання товарів на складі за кількістю та якістю. Документальне оформлення приймання товарів.
35. Зберігання товарів на складах.
36. Технологія підсортовування та комплектування відвантажуваних партій товарів.
37. Відпускання товарів зі складу, його документальне оформлення.
38. Транспортні засоби, їх види та вибір для забезпечення вантажних перевезень у торгівлі.
39. Організація перевезення товарів автомобільним та залізничним транспортом, порядок оформлення документів на перевезення.
40. Особливості організації перевезення вантажів водними повітряним транспортом.

Перелік питань з освітньої компоненти «Комерційна діяльність»

1. Принципи комерційної діяльності. Чинники розвитку комерційної діяльності.
2. Суб'єкти комерційної діяльності (фізичні та юридичні особи). Види суб'єктів комерційної діяльності у роздрібній і оптовій торгівлі та у сфері комерційного посередництва.
3. Товари і послуги як об'єкти комерційної діяльності, основні вимоги до них з позицій бізнесу.
4. Загальна характеристика особливих видів об'єктів комерційної діяльності: нерухомість, оренда, результати інтелектуальної праці.
5. Комерційна інформація на ринку товарів та послуг, її джерела і носії.
6. Поняття про комерційну таємницю та її захист.
7. Оптова торгівля – основний елемент оптового ринку (сутність, функції).
8. Інфраструктура оптового ринку.
9. Оптве підприємство як основний суб'єкт оптового ринку. Класифікація та функції оптових торговельних підприємств.
10. Комерційні служби суб'єктів оптового ринку (структура, завдання, функції, зміст роботи).
11. Особливості організаційної побудови і функції комерційних служб у ланцюгах: виробництво – оптова торгівля; виробництво – роздрібна торгівля; виробництво – фірмова торгівля; оптові посередники – роздрібна торгівля.
12. Господарські зв'язки суб'єктів оптового ринку: поняття, значення та класифікація.
13. Організаційно-правове регулювання взаємодії суб'єктів на оптовому ринку (суть, завдання регулювання).
14. Договір поставки товарів та договір купівлі-продажу товарів: поняття, зміст та

обґрунтування їх умов.

15. Порядок укладання, зміни та розірвання договору поставки товарів та договору купівлі-продажу товарів. Контроль виконання договірних зобов'язань.

16. Сутність, значення, принципи, форми, методи та етапи закупівельної роботи на оптовому ринку.

17. Джерела закупівель товарів. Класифікація постачальників та обґрунтування їх вибору.

18. Закупівля товарів на основі прямих зв'язків: сутність, переваги, умови організації та порядок їх оформлення.

19. Оптові закупівлі товарів на ярмарках, виставках та товарних біржах. Оптові он-лайн закупівлі.

20. Види тендерних торгів та порядок їх проведення.

21. Оптові закупівлі товарів у закордонних фірм.

22. Сутність і зміст асортиментної політики в торгівлі.

23. Основні напрями асортиментної політики в оптовій торгівлі.

24. Особливості асортиментної політики операторів оптового

ринку.

26. Перетворення виробничого асортименту в торговельний.

27. Порядок формування та регулювання асортименту товарів на оптових підприємствах.

Поняття асортиментної матриці.

28. Вплив чинників на побудову асортименту товарів у оптовій торгівлі.

29. Значення товарних запасів у комерційній діяльності. Управління товарними запасами.

30. Суть та етапи оптового продажу товарів.

31. Форми і методи оптового продажу товарів.

32. Особливості оптового продажу товарів через посередницькі структури (дистриб'ютори, дилери, консигнатори, агенти торговельні та ін.).

33. Дрібнооптова форма продажу товарів, її сутність і організація.

34. Стимулювання оптового продажу.

35. Сутність і завдання товаропостачання. Вплив чинників на організацію товаропостачання.

36. Вимоги та принципи організації товаропостачання. Форми та методи товаропостачання.

Визначення потреби у товарах і порядок оформлення замовлення на постачання товарів. Графіки та маршрути доставки товарів.

37. Управління товаропостачанням на підприємствах роздрібною торгівлі.

38. Програмні продукти в управлінні товаропостачанням. Організація товаропостачання підприємств роздрібною торгівлі споживчої кооперації.

39. Зміст та чинники розвитку комерційної діяльності в роздрібній торгівлі.

40. Особливості комерційної діяльності в роздрібних торговельних мережах.

41. Види попиту та чинники його формування. Методи вивчення купівельного попиту населення.

42. Формування асортименту товарів у роздрібній торгівлі. Вплив чинників на формування асортименту товарів у роздрібній торгівлі.

43. Особливості формування асортименту товарів в кооперативній торгівлі. Регулювання та контроль асортименту товарів у торговельних мережах.

44. Система послуг у роздрібній торгівлі. Рекламно-інформаційна робота.

45. Показники ефективності комерційних операцій.

46. Сутність і зміст комерційного ризику. Загрози в комерційній діяльності. Основні причини виникнення ризику. Класифікація ризиків.

47. Зниження ризиків.

48. Види інтернет-торгівлі. Інтернет-торгівля як складова електронного бізнесу. Моделі інтернет-торгівлі.

49. Електронна комерція як складова електронного бізнесу. Функціональні можливості електронної комерції та її види.

50. Правове регулювання електронної комерції на роздрібному та оптовому ринку. Регулювання посередницької діяльності в електронній комерції.

51. Системи електронного документообігу в електронній комерції. Формати електронних документів.

52. Віртуальні підприємства та їх характеристика. Принципи організації та класи віртуальних підприємств.
53. Суть і особливості віртуальних аукціонів. Типи аукціонів та товари, що продаються на інтернет-аукціонах. Організаційне забезпечення інтернет-аукціонів. Організація роботи віртуального аукціону.
54. Поняття і функції електронних торговельних майданчиків, їх види та структура. Маркетплейси: поняття, функції, принципи роботи.
55. Послуги в електронній комерції: юридичні, консалтингові, фінансові, новини, туристичні, медичні, психологічні та інші. Особливості надання послуг в мережі Інтернет.
56. Система дистанційного навчання як сегмент ринку електронних послуг.
57. Туристичні послуги в мережі Інтернет. Електронна пошта. Електронні бюро.
58. Основні принципи і засоби реклами в мережі Інтернет. Особливості застосування засобів інтернет-реклами. Аналіз ефективності інтернет-реклами.
59. Платежі та розрахунки за товари і послуги в електронній комерції.
60. Методи визначення ефективності електронної комерції. Чинники зниження витрат в бізнес-моделях електронної комерції.

Перелік питань з освітньої компоненти «Основи маркетингу»

1. Маркетинг – сучасна філософія бізнесу. Виникнення та основні етапи розвитку маркетингу.
2. Поняття маркетингу. Визначення понять маркетингу: потреба, цінність, попит, товар, послуга, вартість, задоволення, угода, обмін, ринок.
3. Предмет, об'єкти та суб'єкти маркетингу.
4. Принципи, завдання, функції, цілі маркетингу. Концепція маркетингу.
5. Комплекс маркетингу: сутність, еволюція, практичне використання.
6. Маркетингові моделі 4 «Р» і 4 «С», 7 «Р» та їх еволюція.
7. Характеристика елементів комплексу маркетингу.
8. Маркетингове середовище.
9. Маркетингова інформація: поняття, значення.
10. Маркетингова інформаційна система.
11. Маркетингові дослідження: роль, мета, предмет та об'єкт маркетингових досліджень.
12. Типи маркетингових досліджень.
13. Організація маркетингових досліджень.
14. Анкета як основний інструментарій маркетингового дослідження.
15. Поняття сегментування ринків.
16. Сегменти ринку. Основні принципи та критерії сегментування споживчих ринків.
17. Варіанти охоплення ринку: недиференційований, диференційований, концентрований або цільовий маркетинг.
18. Сутність та структура маркетингової товарної політики.
19. Якість товарів в системі маркетингу. Конкурентоспроможність товару та методи їх оцінки.
20. Концепція життєвого циклу товару. Сутність і характеристика етапів життєвого циклу товарів: розроблення, виведення на ринок, зростання, зрілості та занепаду.
21. Товарна марка: поняття, типи, функції. Марочні стратегії. Корпоративні символи. Товарна стратегія бренду, її елементи.
22. Поняття «ціна», «ціноутворення», «цінова політика».
23. Види цінових стратегій та їх характеристика.
24. Політика знижок. Види знижок та умови їх застосування.
25. Суть маркетингової політики розподілу. Поняття «каналу розподілу» та необхідність його функціонування в сучасних умовах.
26. Основні характеристики каналів розподілу, їх функції. Типи каналів розподілу.
27. Оцінка ефективності каналів розподілу.
28. Маркетингові системи, їх характеристика.
29. Поняття, функції, цілі маркетингової комунікаційної політики.
30. Комплекс маркетингових комунікацій: реклама, стимулювання збуту, персональний продаж,

прямий маркетинг, «пабліситі», «паблік рилейшнз».

31. Характеристика елементів комплексу маркетингових комунікацій.
32. Організація маркетингової діяльності підприємства.
33. Принципи побудови служб маркетингу на підприємстві.
34. Контроль маркетингової діяльності підприємства.
35. Основні складові контролю.
36. Сутність нейромаркетингу. Інструменти нейромаркетингу, їх ефективне застосування в діяльності підприємства.
37. Психологічні прийоми та ефекти нейромаркетингу.
38. Емоції, на яких будується емоційне переконання.
39. П'ять видів біометрії для нейромаркетингу.
40. Сутність Інтернет-маркетингу та елементи системи Інтернет-маркетингу (медійна реклама, контекстна реклама, пошуковий маркетинг в цілому і SEO зокрема, просування в соціальних мережах: SMO і SMM, прямий маркетинг з використанням email, RSS, вірусний маркетинг, партизанський маркетинг, Інтернет-брендинг).
41. SEO: внутрішня оптимізація та зовнішня оптимізація.

Перелік питань з освітньої компоненти «Основи менеджменту»

1. Характеристика категорій «управління» та «менеджмент». Предмет, об'єкт і суб'єкт менеджменту.
2. Поняття керуючої і керованої систем в організації.
3. Процес менеджменту. Види (сфери) менеджменту: виробництво, фінанси, персонал, інновації, збут, маркетинг тощо.
4. Менеджери та підприємці – ключові фігури ринкової економіки.
5. Рівні управління, групи менеджерів.
6. Суть і ознаки організації. Загальні характеристики організацій.
7. Горизонтальний і вертикальний поділ праці в організації. Життєвий цикл організації.
8. Організаційна культура. Організація як система.
9. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації.
10. Функції менеджменту: загальні і конкретні (специфічні).
11. Суть планування та його завдання. Система планів організації (стратегічний, тактичний, операційний (поточний) плани).
12. Визначення і функціональне призначення стратегічного планування. Етапи стратегічного планування.
13. Місія і цілі організації.
14. Бізнес-планування та його значення в управлінні організацією.
15. Суть і характеристика функції «організування».
16. Складові організаційної діяльності: розподіл повноважень, проектування організаційних структур управління.
17. Повноваження і відповідальність. Делегування повноважень.
18. Організаційна структура управління як результат організаційної діяльності. Типи організаційних структур управління.
19. Суть функції «мотивування».
20. Елементи мотивації (потреби, мотиви, стимули, винагороди) та їх взаємозв'язок.
21. Мотиваційний процес.
22. Змістовні теорії мотивації. Процесуальні теорії мотивації.
23. Суть контролювання як функції менеджменту. Завдання контролю. Вимоги до контролю. Принципи контролю. Методи здійснення контролю.
24. Процес управлінського контролю та його етапи.
25. Основні види управлінського контролю: попередній, поточний, підсумковий.
26. Контроль ресурсів: людських, фінансових, матеріальних
27. Основні принципи менеджменту. Принципи управління за А. Файолем.
28. Методи менеджменту як способи впливу керуючої системи управління на керовану.

Економічні методи менеджменту.

29. Адміністративні (організаційно-розпорядчі) методи менеджменту.
30. Соціально-психологічні методи менеджменту.
31. Управлінські рішення в системі менеджменту. Умови прийняття управлінських рішень.
32. Фактори, що впливають на прийняття управлінського рішення.
33. Процес прийняття управлінських рішень за М. Месконом (діагностика проблеми, формування обмежень та критеріїв прийняття рішень, виявлення альтернатив та їх оцінка, остаточний вибір).
34. Методи обґрунтування та прийняття управлінських рішень.
35. Інформація як предмет управлінської праці. Джерела інформації. Вимоги до управлінської інформації.
36. Поняття комунікації в управлінському процесі. Перешкоди в комунікаціях та шляхи їх подолання.
37. Комунікаційний процес, його елементи та етапи.
38. Ділові наради і переговори як ефективний засіб комунікації в менеджменті.
39. Типи груп і команд в організації. Сучасні моделі управління формальними і неформальними групами.
40. Формування та розвиток трудового колективу. Управління конфліктами в організації.
41. Суть конфлікту, причини його виникнення. Види конфліктів.
42. Методи вирішення конфліктів.
43. Основи керівництва: лідерство, влада і вплив.
44. Форми влади і впливу.
45. Поняття стилю керівництва. Класифікація стилів керівництва за Куртом Левінім.

Перелік питань з освітньої компоненти «Основи торговельного підприємництва»

1. Сутність підприємництва, його функції та роль у суспільстві.
2. Суб'єкти й об'єкти підприємницької діяльності.
3. Принципи та моделі підприємництва.
4. Особливості розвитку підприємництва в Україні.
5. Види й організаційні моменти форми підприємств.
6. Особливості функціонування суб'єктів малого підприємництва в Україні. Онлайн підприємництво – невід'ємна складова сучасного бізнесу.
7. Характеристика підсистем внутрішнього середовища суб'єкта господарювання.
8. Фактори зовнішнього середовища підприємницької діяльності.
9. Сфери підприємницької діяльності.
10. Підприємницька ідея, її джерела і методи пошуку.
11. Стадії підприємницького процесу.
12. Передумови створення власної справи.
13. Суть і принципи комерційного розрахунку.
14. Виробничі ресурси: початковий, основний та обіговий капітал.
15. Способи (шляхи) створення власної справи.
16. Засновницькі документи і процеси їх підготовки.
17. Статутний фонд (зареєстрований капітал) та особливості його формування.
18. Порядок державної реєстрації фізичної особи-підприємця.
19. Порядок Державної реєстрації юридичної особи.
20. Порядок ліцензування підприємницької діяльності.
21. Сутність поняття «бізнес-план». Його призначення.
22. Структура бізнес плану
23. Резюме у бізнес-плані.
24. Методи прогнозування збуту товарів (послуг).
25. Визначення трендів та перспектив розвитку ринку.

26. Конкуренція. Методи аналізу конкурентів.
27. Цінова та нецінова конкуренція.
28. Конкурентна стратегія підприємства.
29. Розділ бізнес-плану оцінка ризику та страхування.
30. Методи управління ризиками.
31. Страхування, його види.
32. Сутність і необхідність державного регулювання підприємницької діяльності.
33. Форми й методи державного регулювання підприємництва в Україні.
34. Сутність і значення комерційної діяльності у підприємстві.
35. Сутність, роль підприємництва та його особливості у сфері торгівлі.
36. Планування торгівельної діяльності.
37. Методи та критерії вибору видів підприємницької діяльності в сфері торгівлі.
38. Технологія створення магазину.
39. Особливості підприємницької діяльності в роздрібній, оптовій торгівлі та комерційному посередництві.
40. Підбір та відбір торгівельного персоналу. Навчання персоналу.
41. Бізнес-культура та етика у підприємстві.

Перелік питань з освітньої компоненти «Економіка підприємства»

1. Поняття, значення та види товарообороту. Характеристика товарообороту роздрібною торгівлі.
2. Основні чинники, що визначають обсяг, структуру і перспективи розвитку товарообороту підприємства.
3. Асортиментна політика торговельного підприємства.
4. Аналіз обсягу та асортименту товарообороту, його завдання, методика проведення. Виявлення факторів, що впливають на товарооборот.
5. Завдання та варіантність планування товарообороту.
6. Методика планування загального обсягу товарообороту підприємства. Планування товарообороту за асортиментом.
7. Суть і склад товарних запасів, їх класифікація. Показники стану товарних запасів.
8. Товарооборотність, її сутність, значення та методика розрахунку. Чинники, які впливають на розмір товарних запасів і товарооборотності.
9. Методика аналізу товарних запасів.
10. Аналіз товарооборотності та її впливу на діяльність підприємства. Заходи щодо нормалізації товарних запасів.
11. Оперативне регулювання та контроль за утворенням товарних запасів.
12. Товарне забезпечення товарообороту, його поняття та завдання.
13. Джерела надходження товарів на торговельне підприємство.
14. Ринок закупівлі товарних ресурсів, його вивчення.
15. Аналіз товарного забезпечення обороту торговельного підприємства. Аналіз загального обсягу та асортиментної структури надходження товарів і відповідності надходження потребам. Аналіз виконання договорів. Аналіз рівномірності надходження товарів.
16. Планування обсягу і структури надходження товарів.
17. Визначення методу закупівлі товарів. Вибір постачальника товарних ресурсів. Контроль за виконанням договорів і надходженням товарів на підприємство. Оцінка ефективності комерційних угод із закупівлі товарів.
18. Ресурси підприємства, необхідність і сутність управління ними. Економічні ресурси підприємства: трудові, фінансові, матеріальні, нематеріальні та інформаційні ресурси, їх суть і значення в діяльності підприємства.
19. Персонал торговельного підприємства, його характеристика та класифікація. Показники наявності та руху персоналу.
20. Продуктивність праці працівників торговельного підприємства, її показники та методи розрахунку. Чинники, що впливають на продуктивність праці.

21. Мотивація праці та її методи. Поняття «заробітна плата». Структура заробітної плати. Оплата праці працівників торговельного підприємства. Форми та системи заробітної плати, їх характеристика. Система додаткового стимулювання персоналу.

22. Порядок визначення кількості працівників торговельного підприємства. Взаємозв'язок між показниками з праці та заробітної плати.

23. Витрати, їх склад і класифікація. Витрати обігу як основна складова поточних витрат торговельного підприємства.

24. Номенклатура витрат обігу.

25. Показники, що характеризують витрати торговельного підприємства. Чинники, що визначають розмір витрат обігу торговельного підприємства.

26. Розрахунок витрат в цілому по підприємству і за окремими статтями витрат. Шляхи раціоналізації поточних витрат.

27. Суть ціни, її структура та функції. Види цін. Механізм формування цін.

28. Державне регулювання цін. Принципи та чинники ціноутворення. Етапи процесу встановлення ціни.

29. Методи визначення цін.

30. Порядок ціноутворення на підприємствах оптової торгівлі. Формування роздрібних цін торговельного підприємства.

31. Фактори, що визначають розмір торговельної надбавки.

32. Доходи, їх склад і джерела утворення. Чинники, що визначають розмір доходів торговельного підприємства. Види доходів торговельного підприємства. Показники доходів торговельного підприємства.

33. Завдання і методика планування доходів. Визначення доходів від різних джерел їх утворення.

34. Поняття «прибуток підприємства». Види прибутку торговельного підприємства. Визначення фінансового результату від діяльності торговельного підприємства.

35. Поняття та оцінка меж беззбитковості діяльності торговельного підприємства.

36. Рентабельність торговельного підприємства, її види.

37. Визначення показників рентабельності.

Перелік питань з освітньої компоненти «Основи біржової діяльності»

1. Відмінні особливості біржових операцій та їх види.

2. Особливості біржових операцій: купівля-продаж реального товару, ф'ючерси та опціони, хеджування, спекулятивні операції.

3. Етапи біржового процесу, процедура та інфраструктура біржових торгів.

4. Класифікація біржових товарів. Характеристика біржових товарів.

5. Стандартизація біржових товарів.

6. Фінансові інструменти як специфічний біржовий товар.

7. Правила біржової торгівлі та специфіка їх дотримання.

8. Організація торговельного процесу у біржовій залі.

9. Операції біржового процесу.

10. Процес проведення та завершення торгів.

11. Особливості проведення електронних біржових торгів.

12. Сучасні технології біржової торгівлі.

13. Сутність та складові біржових (договорів) угод. Основні риси та класифікація біржових угод.

14. Характеристика біржових угод: угоди з реальним товаром (спотові, форвардні, угоди з умовою); угоди без реального товару (ф'ючерсні угоди й угоди з опціонами). Відмінності форвардних та ф'ючерсних угод.

15. Оформлення, реєстрація біржових угод і гарантії їх використання. Форми розрахунків за біржовими угодами.

16. Характеристика основних форм безготівкових розрахунків, що їх застосовують у біржовій практиці.

17. Принципи формування цін на біржові товари.

18. Пропозиція на товарному біржовому ринку.

19. Попит на товарному біржовому ринку.
20. Спотова та ф'ючерсна ціна активу. Система контролю за цінами.
21. Сутність і види біржового котирування цін.
22. Організація та правила котирування цін. Методика котирування цін.
23. Види цінових стратегій під час здійснення біржових операцій
24. Становлення ф'ючерсної торгівлі. Ключові дати в історії ф'ючерсної торгівлі.
25. Функції ф'ючерсних ринків. Особливості ф'ючерсного контракту.
26. Ринок ф'ючерсних контрактів. Технологічний процес купівлі-продажу ф'ючерсних контрактів.
27. Хеджування угод на біржовому ринку.
28. Зміст біржової гри. Фінансові розрахунки ф'ючерсної торгівлі.
29. Сутність і види торговельно-посередницької діяльності. Характеристика окремих видів торговельно-посередницьких операцій.
30. Переваги користування послугами торговельних посередників. Функції біржових посередників (агентів, брокерів, дилерів).
31. Види брокерів, які функціонують на товарних біржах України. Основні етапи економічної стратегії брокера.
32. Узагальнюючі показники оцінювання посередницької діяльності. Основні показники, що використовуються для оцінювання агентських операцій.
33. Алгоритм розрахунку оцінки ефективності брокерських операцій.

Перелік питань з освітньої компоненти «Основи митної справи»

1. Митна справа: зміст та принципи. Стан сучасної митної справи в Україні: проблеми та основні напрями розвитку.
2. Державна митна політика: поняття, принципи, інструменти та функції.
3. Форми реалізації та заходи регулювання митної політики.
4. Реформування митної політики в умовах європейської інтеграції.
5. Основні завдання, функції та права митних органів України.
6. Особливості побудови організаційної структури та підпорядкування митних органів України.
7. Роль Державної митної служби України в системі регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
8. Організація діяльності митниць та митних постів.
9. Митний кодекс України як основний кодифікований акт у галузі державної митної справи.
10. Поняття та види митних правовідносин.
11. Правове забезпечення здійснення митної політики в Україні.
12. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки. Принципи митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
13. Правила здійснення зовнішньоекономічної діяльності в умовах євроінтеграційних процесів.
14. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
15. Характеристика органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
16. Зовнішньоекономічні контракти, порядок їх укладання. Умови, які повинні бути передбачені в договорі (контракті), порядок укладання контракту.
17. Особливості викладення умов контракту: предмет договору (контракту), базисні умови поставки товарів (приймання-здавання виконаних робіт або послуг), умови платежів, умови приймання-здавання товару (робіт, послуг), форс-мажорні обставини.
18. Правила ІНКОТЕРМС у зовнішньоекономічних контрактах.
19. Підприємництво в митній сфері. Уповноважений економічний оператор.
20. Правові режими для товарів, що їх імпортують із держав-членів СОТ відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та норм Угоди про асоціацію України та ЄС.
21. Санкції за порушення правил здійснення зовнішньоекономічної діяльності.
22. Митна декларація та її види. Форми декларування та процедура декларування.
23. Кодування типів декларацій. Електронна митна декларації
24. Бланк митної декларації.

25. Порядок заповнення митної декларації.
26. Відмова у прийнятті митної декларації.
27. Сутність митно-тарифних відносин: об'єкт, види. Митно-тарифна політика як складова зовнішньоекономічної політики держави.
28. Митний тариф – основа економічного регулювання експортно-імпорتنих операцій.
29. Сутність, класифікація та функції митного тарифу України.
30. Рівень митно-тарифного захисту в Україні.
31. Види мита та особливості нарахування митного тарифу в залежності від виду мита. Механізм застосування обмежувальних тарифів.
32. Митно-тарифні регулятори, їх роль та рівні. Звільнення від оподаткування митом.
33. Вплив митного тарифу на становище національного споживача й виробника та на доходи держави.
34. Електронна митниця – пріоритетний напрям удосконалення митно-тарифного регулювання в Україні.
35. Сутність, причини, етапи та основні тенденції нетарифного регулювання.
36. Квотування та ліцензування в системі методів нетарифного регулювання.
37. Державний контроль експорту й імпорту шляхом обмеження номенклатури товарів (контингентування).
38. Технічні бар'єри як сукупність засобів нетарифного регулювання та умови їх застосування згідно з угодами СОТ.
39. Антидемпінгові заходи та субсидування експорту.
40. Верифікація товарів, що ввозяться в Україну.
41. Дозвільна система органів державної влади, що здійснюють санітарно-епідеміологічний, ветеринарний, фітосанітарний, екологічний та інші види контролю.
42. Особливості попереднього документального контролю в пунктах пропуску через державний кордон України.
43. Девіантна поведінка та митна злочинність.
44. Характеристика видів порушення митних правил (ПМП).
45. Відповідальність за порушення митних правил: штраф, попередження, конфіскація.
46. Митні злочини. Відповідальність митних органів України.
47. Поняття контрабанди як виду кримінального правопорушення.
48. Відповідальність за вчинення контрабанди.

Перелік питань з освітньої компоненти «Митний контроль і митне оформлення»

1. Організаційні засади митного контролю.
2. Операції з товарами, що перебувають під митним контролем.
3. Застосування засобів забезпечення ідентифікації товарів.
4. Зони митного контролю: місця розташування, види, режим зон митного контролю.
5. Особливі процедури митного контролю.
6. Митні експертизи: права та обов'язки декларанта. Поняття аналізу ризику та його об'єкти.
7. Взаємодія митних органів з уповноваженими органами під час переміщення товарів через митний кордон України.
8. Заходи офіційного контролю, яким підлягають товари, що переміщуються через митний кордон України. Попередній документальний контроль в пунктах пропуску через державний кордон України.
9. Місце, час і строки здійснення митного оформлення.
10. Права, обов'язки та відповідальність декларанта у разі подання митної декларації та інших документів митному органу для митного оформлення.
11. Особливості виконання митних формальностей поза місцем розташування митних органів або поза їх робочим часом.
12. Митне оформлення товарів, що переміщуються у складі вантажів з допомогою.
13. Відмова у митному оформленні та обов'язок митного органу роз'яснити підстави відмови і вимоги до декларанта.

14. Деякі питання спрощення митного оформлення окремих товарів, що вводяться в Україну у період дії воєнного стану.
15. Уніфікація митного законодавства України у зв'язку з приєднанням України до Конвенції про процедуру спільного транзиту та Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами на виконання угоди про асоціацію між Україною та ЄС.
16. Основні підходи до класифікації товарів.
17. Роль приміток до розділів і груп.
18. Спеціальна система пунктуації. Дефісна система.
19. Поняття «кошикове» угруповання.
20. Порядок визначення коду товарів згідно з УКТ ЗЕД.
21. Ведення Української класифікації товарів зовнішньо- економічної діяльності.
22. Відповідальність декларанта за заявлення неточних відомостей про товари, що підлягають митному контролю та митному оформленню.
23. Віднесення товару до певного класифікаційного угруповання за допомогою Основних правил інтерпретації товарів .
24. Послідовність та особливості застосування Основних правил.
25. Дії декларанта у разі необхідності підтвердження заявлених ним кодів товарів для подання митному органу.
26. Наслідки помилок декларанта у визначенні кодів товарів для їх митного оформлення та відповідальність за такі дії.
27. Сутність митних платежів під час здійснення зовнішньоекономічних операцій. Законодавча база митного оподаткування.
28. Виникнення та виконання обов'язків із сплати митних платежів; строки, порядок і форми сплати.
29. Особливості застосування ставок митних платежів у разі порушення митних правил під час переміщення товарів через митний кордон України.
30. Звільнення від оподаткування та повернення помилково та/або надміру сплачених сум митних платежів, розстрочення та відстрочення сплати митних платежів.
31. Основи нарахування митних платежів.
32. Способи забезпечення сплати митних платежів.
33. Порядок надання фінансових гарантій митному органу, визначення розміру фінансової гарантії.
34. Особи, які можуть виступати гарантом.
35. Загальні положення законодавства щодо визначення митної вартості товарів.
36. Права, обов'язки та відповідальність декларанта, який заявляє митну вартість товарів. Умови подання декларації митної вартості.
37. Документи, що їх подає декларант для підтвердження заявленої митної вартості.
38. Процедура контролю правильності визначення митної вартості товарів, що їх переміщують через митний кордон України. Характеристика Першого (основного) методу визначення митної вартості та ознайомлення з іншими (другорядними) методами визначення митної вартості. Коригування митної вартості товарів.
39. Визначення митної вартості в митних режимах, відмінних від імпорту.
40. Поняття про правила ІНКОТЕРМС та мета їх застосування у зовнішній торгівлі.
41. Основні умови ІНКОТЕРМС, які поділяють їх на відповідні групи та враховуються при укладанні зовнішньо- економічного договору купівлі-продажу.
42. Особливості групування умов ІНКОТЕРМС залежно від способу перевезення.
43. Використання правил ІНКОТЕРМС для визначення фактурної та митної вартості. Загальні положення заповнення декларації митної вартості.
44. Порядок заповнення граф ДМВ декларантом.
45. Визначення країни походження товару й особливості визначення країни походження упаковки.
46. Критерії достатньої переробки товару.
47. Підтвердження походження товарів (документи, що підтверджують країну походження товару, порядок підтвердження країни походження товару, видача сертифікатів про походження товару з України).
48. Підстави відмовити у випуску товару.

49. Диференціація ставок мита залежно від країни походження товарів.
50. Оподаткування митом товарів, що їх переміщують через митний кордон України, залежно від обраного митного режиму (імпорт, експорт, транзит, митний склад, інші).
51. Звільнення від оподаткування митом (податкові пільги).
52. Тарифні пільги (тарифні преференції).
53. Звільнення (умовне повне, умовне часткове) від оподаткування митом залежно від обраного митного режиму.
54. Основи справляння акцизного податку в разі ввезення товарів на митну територію України.
55. Платники акцизного податку.
56. Перелік товарів, на які встановлюють акцизний податок, і його ставки згідно з чинним законодавством України.
57. База оподаткування підакцизних товарів.
58. Звільнення від сплати акцизного податку.
59. Загальні положення справляння податку на додану вартість під час митного оформлення товарів, імпортованих на митну територію України.
60. Звільнення від сплати податку на додану вартість.
61. База оподаткування податком на додану вартість.
62. Заповнення граfi 47 МД за формою ЄАД під час нарахування акцизного податку і податку на додану вартість.
63. Основи нарахування плати за виконання митних формальностей.
64. Загальні положення, що стосуються заповнення та застосування митних декларацій, додаткових аркушів і доповнення, виготовлених за допомогою комп'ютера та електронних МД.
65. Відомості, заявлені у МД декларантом, є відомостями, необхідними для митних цілей.
66. Графи паперового примірника МД та її електронної копії або електронної МД, які заповнюються посадовими особами митних органів та декларантом. Особливості заповнення граф додаткових аркушів та унесення відомостей і оформлення доповнення.
67. Умовні інформаційні блоки митної декларації та зміст інформації, що міститься в них.
68. Відомчі класифікатори та їх використання для оформлення митних декларацій.
69. Порядок заповнення граф митних декларацій при переміщенні товарів у митних режимах імпорту, експорту, митного складу, транзиту.
70. Порядок наведення відомостей про осіб.
71. Інформаційно-аналітичні програми автоматизованого заповнення МД за формою ЄАД: поняття та основи їх використання.
72. Умови вивезення (пересилання) громадянами товарів за межі митної території України.
73. Обмеження щодо вивезення громадянами за межі митної території України окремих товарів.
74. Перелік товарів, вивезення яких громадянами не допускається.
75. Ввезення (пересилання) громадянами товарів на митну територію України. Ввезення на митну територію України алкогольних напоїв та тютюнових виробів. Особливості митного оформлення окремих видів товарів, що ввозять громадяни в Україну.
76. Обмеження щодо ввезення товарів. Тимчасове ввезення та вивезення з метою транзиту товарів і транспортних засобів для особистого користування.
77. Декларування громадянами товарів для особистих та інших потреб, не пов'язаних з підприємницькою діяльністю, під час їх переміщення через митний кордон України.
78. Порядок заповнення і використання митної декларації для письмового декларування товарів громадянами.
79. Використання декларації транскордонного переміщення фізичними особами валютних цінностей.
80. Порухення митних правил як адміністративне правопорушення.
81. Поняття «адміністративне правопорушення».
82. Ознаки та склад митного адміністративного порушення.
83. Види порушень митних правил та їх класифікація за характерними ознаками.
84. Види адміністративних стягнень за порушення митних правил.
85. Основні та додаткові адміністративні стягнення, строки їх накладення. Особливості накладення стягнення при триваючому порушенні митних правил.
86. Накладання адміністративного стягнення при вчиненні кількох митних правопорушень.

87. Завдання та зміст провадження у справі про порушення митних правил.
88. Обставини, що підлягають з'ясуванню при розгляді справи про порушення митних правил.
89. Підстави для порушення справи та докази у справі про порушення митних правил.
90. Протокол про порушення митних правил. Посадові особи, уповноважені складати такий протокол.
91. Адміністративне затримання: мета і порядок застосування.
92. Процесуальні дії у справах про правопорушення митних правил: перелік процесуальних дій; органи, уповноваженні розглядати справи про порушення митних правил, місце і строк розгляду справи, присутність особи-порушника під час розгляду справи.
93. Адміністративне затримання: мета і порядок застосування.
94. Розгляд справи та винесення постанов у справі про порушення митних правил. Право на оскарження постанов у справі про порушення митних правил та право бути почутим.
95. Поняття «контрабанда», предмети контрабанди.
96. Об'єкти та об'єктивна сторона злочину.
97. Суб'єкти та суб'єктивна сторона злочину.
98. Способи незаконного переміщення предметів контрабанди через митний кордон України.
99. Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів.
100. Відповідальність за скоєння контрабанди.
101. Виявлення та припинення контрабанди митними органами.
102. Заходи щодо запобігання та протидії контрабанді (контрольовані поставки наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; переміщення під негласним контролем).
103. Взаємодія митних органів України з митними та іншими уповноваженими органами іноземних держав, міжнародними організаціями з питань боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил.
104. Загальні положення чинного законодавства України стосовно розгляду і вирішення скарг, заяв та інших звернень.
105. Право на оскарження. Предмет оскарження.
106. Процедура подання скарги до митного органу.
107. Зміст скарги. Документи та/або інформація до скарги.
108. Строки подання скарг.
109. Права особи, яка подала скаргу.
110. Розгляд скарг митним органом та рішення за результатами розгляду скарг.
111. Право бути почутим в механізмі рішень митними органами та особливості застосування такого права.
112. Перевірка законності та обґрунтованості рішень, дій або бездіяльності митних органів.
113. Відповідальність митних органів, їх посадових осіб та інших працівників за неправомірні рішення, дії або бездіяльність при виконанні своїх службових (трудова) обов'язків, у тому числі в особистих корисних цілях.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ

виконання комплексних кваліфікаційних завдань зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

Оцінка результатів складання кваліфікаційного іспиту здійснюється:

I теоретична частина (у формі тестів) – відповідно до відношення кількості набраних балів до максимально можливих (%):

90–100 - «відмінно»;

70–89 - «добре»;

60–69 – «задовільно»;

менше ніж 60 - «незадовільно».

II практична частина – оцінювання знань та вмінь проводиться за чотирибальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Кожна ситуація, що включена в комплексне кваліфікаційне завдання, перевіряється викладачем даної дисципліни з виставленням оцінки.

Оцінка виставляється відповідно до наступних критеріїв:

Оцінка «відмінно» виставляється здобувачу освіти за умови повного висвітлення всіх питань кваліфікаційного завдання, методично правильного та грамотного подання відповіді.

У відповіді повинно бути виражено розуміння студентом практичної значимості матеріалу, вміння робити логічні висновки за результатами аналізу конкретних ситуацій, давати консультації, аргументувати свою думку.

Студент повинен показати знання нормативних документів, виявити вміння оформляти відповідні документи. Володіти практичними навичками при вирішенні задач і ситуацій. У відповіді повинна бути витримана необхідна система, послідовність у висвітленні матеріалу.

Оцінка «добре» виставляється у випадку, коли студентом при виконанні завдань допускаються окремі неточності і незначні помилки, внаслідок чого відповідь не можна вважати повною. Відповідь показує достатнє розуміння студентом практичної значимості матеріалу. При цьому допускаються несуттєві граматичні помилки, окремі порушення системи та послідовності відповіді, які не заважають робити вірні, логічні висновки.

Оцінка «задовільно» виставляється студентам, коли при наявності певних знань основного матеріалу, в його відповіді мають місце серйозні недоліки.

Відповіді на теоретичні питання недостатньо конкретні, схематичні, неповні. Студент допускає помилки при розв'язанні комплексних ситуацій, оформленні документів, суттєві граматичні помилки при оформленні письмових відповідей.

Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, коли він не знає відповіді на запитання або відповідь дає формально, непослідовно.

Підсумкова оцінка кваліфікаційного іспиту є середньозваженою оцінкою за всі завдання.

V. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Освітня компонентна «Товарознавство»

1. Акмен В. О. Непродовольчі товари: культурно-побу-тові, галантерейні та декоративно-прикладні товари: Навч. посіб. з лабораторними завданнями / В. О. Акмен, В. О. Захаренко, В. В. Колесник, Н. М. Пенкіна, В. В. Полупан. – Х. : ХДУХТ, 2019. – 225 с.
2. Бровко О. Г. Товарознавство. Продовольчі товари: Навч. посіб. / О. Г. Бровко, О. В. Булгакова, О. В. Кудінова. – К. : Кондор, 2015.– 730 с.
3. Білецький Е. В. Управління якістю продукції та послуг / Е. В. Білецький, Д. А. Янушкевич, З. Р. Шайхлісламов, Харків. торгов.-економ. інститут КНТЕУ. – Х. : ХТЕІ, 2015 – 222 с.
4. Безродна С. М. Управління якістю: Навч. посіб. для студентів економічних спеціальностей / С. М. Безродна. – Чернівці : ПВКФ «Технодрук», 2017. – 174 с.
5. Давидова О. Ю. Управління якістю продукції та послуг у готельно-ресторанному господарстві: Підручник / О. Ю. Давидова. – Х. : Вид-во Іванченка І. С., 2018. – 488 с.
6. Кричківська А. П. Безпека харчових продуктів: антиаліментарні фактори, ксенобіотики, харчові добавки: Навч. посіб. / А. П. Кричківська, В. В. Белінська та ін. – Харків : НТУ «ХП», 2017. – 98 с.
7. Панченко М. О. Управління якістю: теорія та практика: Навч. посіб. / М. О. Панченко. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 228 с.
8. Рябченко М. О. Товарознавство. Харчові продукти рослинного походження: Навч. посіб. / М. О. Рябченко, Г. С. Гордієнко. – К. : Кондор, 2017. – 322 с.
9. Сирохман І. В. Товарознавство пакувальних матеріалів і тари: Підручник / І. В. Сирохман, В. М. Завгородня, В. Т. Лебединець. – К. : Знання, 2014. – 543 с.
10. Сирохман І. В. Товарознавство рибних і морепродуктів: Підручник / І. В. Сирохман, О. Я. Родак, М. К. Турчиняк. – Львів : Растр-7, 2014. – 488 с.
11. Сирохман І. В. Товарознавство продовольчих товарів: Навч. посіб. / І. В. Сирохман. – Харків : видавництво «Світ Книг», 2016.– 713 с.
12. Салухіна Н. Г. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг: Підручник / Н. Г. Салухіна, О. М. Язвінська. – К. : Центр навч. літ., 2019. – 426 с.
13. Федченко І. І. Основи стандартизації, сертифікації та управління якістю: Конспект лекцій / І. І. Федченко. – Харків : УкрДУЗТ, 2020. – 66 с.

Освітня компонентна «Організація і технологія торговельних процесів»

1. Апопій В. В. Організація торгівлі: Підручник. 2-ге видання, перероб. та доп. / В. В. Апопій, І. П. Міщук, В. М. Ребицький, С. І. Рудницький, Ю. М. Хом'як. К. : Центр учбової літератури. 2018. 632 с.
2. Апопій В. Роздрібна торгівля: концентрація, спеціалізація та типізація: Монографія / В. Апопій, Т. Гуштан, М. Павлова. Львів : Новий світ, 2018. 233 с.
3. Балабан П. Ю. Організація торгівлі [текст]: Навч. посіб. / П. Ю. Балабан. Полтава : ПУЕТ, 2014. 214 с.
4. Галай С. О. Організація торгівлі: Підручник / С. О. Галай, Г. К. Крихтенко. Х. : Кліо-прес, 2014. 374 с.
5. Організація торгівлі. Довідник працівника продовольчого магазину: Навч. посіб. / [І. В. Юрко, П. Ю. Балабан, О. О. Горячова та ін.] за заг. ред. І. В. Юрка. Харків, 2015. 304 с.
6. Підприємство і торгівля: Збірник наукових праць / Ред. кол. : П. О. Куцик, В. В. Апопій, Б. Б. Семак та ін. Львів : Львівський торговельно-економічний університет, 2018. Вип.

Освітня компонентна «Комерційна діяльність»

1. Закони України:

- 1.1. «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 р. № 675-VIII.
- 1.2. «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 р. № 2210-III.
- 1.1. «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. № 1023-XII.
- 1.2. «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-XII.
- 1.3. «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-XII.
- 1.4. «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 23.12.1997 р. № 771/97-ВР.
- 1.5. «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р. № 3689-XII.
- 1.6. «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 р. № 922-VIII.
- 1.7. «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III.
- 1.8. «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 р. № 1591-IX.
2. Апопій В. В. Роздрібна торгівля: концентрація, спеціалізація та типізація: монографія / В. В. Апопій, Т. В. Гуштан, М. Б. Павлова; за ред. В. В. Апопія. – Львів : Вид-во «Новий світ-2000», 2018. – 233 с.
3. Балджи М. Д. Економіка та організація торгівлі: Навч. посіб. / М. Д. Балджи, І. А. Допіра, В. О. Однолько. – К. : Кондор-видавництво, 2017. – 368 с.
4. Балабан П. Ю. Комерційна діяльність: Підручник / Ю. Балабан, М. П. Балабан, Т. Л. Мітяєва, О.М. Михайленко, Л. О. Попова, М. М. Хурса; за ред. П. Ю. Балабана. – Харків : Світ Книг, 2018. – 452 с.
5. Копич І. М. Внутрішня торгівля України: проблеми і перспективи розвитку : монографія / І. М. Копич, О. О. Нестуля та ін.; за ред. В. В. Апопія, П. Ю. Балабана. – Львів : Новий світ- 2000, 2014. – 565 с.
6. Краус К. М. Електронна комерція та Інтернет-торгівля: Навч.-методич. посіб. / К. М. Краус, Н. М. Краус, О. В. Манжура. – К. : Аграр Медіа Груп, 2021. – 454 с.
7. Шалева О. І. Електронна комерція : Навч. посіб. / О. І. Шалева. – К. : ЦУЛ, 2017. – 216 с.

Освітня компонентна «Основи маркетингу»

1. Дергоусова А. О., Сиволовська О. В., Мкртичян О. М. Бренд-менеджмент: Конспект лекцій. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – 98 с.
2. Корінев В. Л. Маркетингова цінова політика: Навч. посіб. / В. Л. Корінев, М. Х. Корецький, О. І. Дацій. – К. : ЦНЛ, 2019. – 200 с.
3. Лялюк А. М. Бренд-маркетинг: конспект лекцій. – Луцьк: Вид-во КП ІА «Волиньенергософт», 2021. – 88 с.
4. Маркетинг [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Н. Іванечко, Т. Борисова, Ю. Процишин [та ін.] ; за ред. Н. Р. Іванечко. - Тернопіль : ЗУНУ, 2021. - 180 с.
5. Маркетингова діяльність підприємств: підручник за заг.ред. Косенко О.П. 2-ге вид., зі змінами і доповненнями – Харків: ТОВ «Оберіг», 2023.- 1155 с.
6. Мартинович Н.О., Горник В.Г., Бойченко Е.Б. Маркетингові дослідження: навчальний посібник / Н.О. Мартинович, В.Г. Горник, Е.Б. Бойченко. Київ: «Видавництво Людмила», 2021. 323 с.
7. Марченко О. М. Маркетинг у соціальних мережах : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 256 с.
8. Окландер М. А. Маркетингова цінова політика: Підручник / М. А. Окландер, О. П. Чукурна. – К. : Центр учбової літератури, 2020. – 284 с.
9. Палига Є. М., Гірняк О. М., Лазановський П. П. Маркетинг : підруч. Львів : Українська академія друкарства, 2020.
10. Райко Д.В., Шипуліна Ю.С. Маркетингова товарна політика : навч. посіб. / Д. В. Райко, Ю. С. Шипуліна. – Суми : Триторія, 2022. – 158 с.
11. Савицька Н.Л. Мерчандайзинг: навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 075 Маркетинг (2-ге видання, доповнене) / Держ. біотехн. ун-т ; Н.Л. Савицька, О.М. Прядко. — Х. : Вид-во Іванченка І. С., —2024. 206 с.

12. Сенишин О. С. Маркетинг: Навч. посіб. / О. С. Сенишин, О. В. Кривешко. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. – 347 с.

13. Сенишин О. С., Кривешко О. В. Маркетинг : навч. посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2020. 347 с.

14. Софієнко А.В., Шукліна В.В., Набока Р.М. Теоретичний маркетинг: Навчальний посібник / А. В. Софієнко., В. В. Шукліна, Р. М. Набока. – 2-е вид., переробл. і допов. – Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський, 2021.– 494 с.

15. Торговельний маркетинг: метод. рекомендації / уклад.: І.М.Буднікевич, В.А. Нікульча, Н.В. Романюк. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 64 с.

Освітня компонентна «Основи менеджменту»

1. Воронка О., Леськів Г. Комуникативний менеджмент та основи керівництва : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 240с.

2. Менеджмент : навч. посіб. / за заг. ред. К. В. Пічик, В. В. Храпкіної ; Національний університет «Києво-Могилянська академія». – Київ :Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2021. – 460 с. – (Серія «Могилянський підручник»).

3. Менеджмент : Підручник / С.Ю. Бірюченко, К.О. Бужимська, І.В. Бурачек та ін.; під заг. ред. Т.П. Остапчук. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». – Житомир: Вид-во «Рута», 2021. – 856 с.

4. Менеджмент у питаннях та відповідях: навчальний посібник /А. А. Вдовічен, О. Г. Вдовічена, В. А. Чичун та ін. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ,2023. 172 с.

5. Менеджмент: організаційна ефективність : навчальний посібник / Н. М. Шматько, М. В. Кармінська-Белоброва, О. В. Замула та ін. – Харків : НТУ «ХП», 2024. – 280 с.

6. Михаліцька Н., Яцик М. Управління власним бізнесом : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 480 с.

7. Мошек Г. Є. Основи менеджменту. Теорія і практика: Навч. посіб. / Г. Є. Мошек, І. П. Миколайчук, Ю. І. Палеха, О. В. Коваленко, Н. В. Коваленко, Ю. В. Поканевич, В. С. Ціпуринда, А. С. Соломко, Г.П. Сиваненко, О. І. Белова; за заг. ред. проф. Г. Є. Мошека. – К. : Видавництво Ліра-К, 2017. – 528 с.

8. Петруня Ю. Є. Менеджмент. Практикум: Навч. посіб./ Ю. Є. Петруня, В. Ю. Петруня. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів. 2019. – 104 с.

9. Страпчук С. І. Менеджмент: Навч. посіб. для здобувачів вищої освіти / С. І. Страпчук, О. П. Миколенко, І. А. Попова, В. В. Пустова. – Львів : Видавництво «Новий Світ- 2000». 2020. – 356 с.

10. Шкільняк М. М, Овсянюк-Бердадіна О. Ф., Крисько Ж. Л., Демків І. О. Менеджмент: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2022 р. 258 с.

Освітня компонентна «Основи торговельного підприємництва»

1. Апопій В. В. Основи підприємництва: Навч. посіб В.В. Апопій, С. А. Серета. Н. О. Шутовська. - Львів: Новий Світ-2000, 2018. - 323 с.

2. Балджи М. Д. Торговельне підприємництво: Навч. посіб. / М. Д. Балджи, Н. В. Доброва, В. О. Однолько. М. М. Осипова. – К.: Кондор, 2017. 112 с.

3. Виноградська А. М. Основи підприємництва: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. / А. М. Виноградська. – К. Кондор, 2015. - 544 с.

4. Гавриляк А. С. Підприємництво і менеджмент: Навч. посіб. / А. С. Гавриляк, Н. Б. Ярошевич, Р. З. Берлінг. Львів Новий світ-2000, 2021. - 408 с.

5. Доброва Н. В. Основи бізнесу: Навч. посіб. / Н. В. Доброва, М. М. Осипова, М. О. Бондаренко. - Одеса, 2018.-305 с.

6. Ковальська Л. Л. Підприємництво і торгівля: Навч. посіб. / Луцький нац. техн. ун-т; під заг. ред. Л. Л. Ковальської, І. В. Кривов'язок // Л. Л. Ковальська, І. В. Кривов'язок, Ю. В. Волинчук, О. М. Завадська, І. М. Камінська. - К.: Кондор, 2018.-617 с.

7. Комерційна діяльність: Підручник / П. Ю. Балабан, М. П. Балабан, Т. Л. Мітяєва, О. М. Михайленко, Л. О. Попова, М. М. Хурса // за ред. П.Ю. Балабана. - Харків : Світ Книг, 2018.-452 с.

8. Основи підприємництва: Підручник / Т. О. Біляк, С. Ю. Бірюченко, К. О. Бужимська // під заг. ред. Н.

В. Валін-кевич. - Житомир : ЖДТУ, 2019. - 493 с.

9. Дорошук Г. А. Антикризове управління підприємством: Навч. посіб. / Г. А. Дорошук, Н. М. Дашенко. - Львів Новий Світ-2000, 2018. - 332 с.

10. Кузьмін В. В. Фінансові основи підприємництва: Навч. посіб. / В. В. Кузьмін. - К. : Центр навчальної літератури, 2016.-192 с.

11. Лисак Л. О. Економіка підприємства: Навч. посіб. / Л. О. Лисак, О. І. Андрєєва, Л. О. Болтянська. - Мелітополь Люкс, 2020. - 272 с. URL: <http://surl.li/dtzso>.

12. Підприємництво. Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності: Підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко, О. М. Полякова, Ю. М. Уткіна. Харків: УкрДУЗТ, 2018. - 241 с. URL: <http://surl.li/fygo>.

Освітня компонентна «Економіка підприємства»

1. Балджи М. Д., Однолько В. О. Економіка та організація торгівлі: навчальний посібник. – К. : ФОП Гуляєва В.М., 2021. 344 с.

2. Бандурка О.М., Ковальов Є.В., Садиков М.А., Маковоз О.С. Економіка підприємства: навчальний посібник. – Х.: ХНУВС. 2017. 192 с.

3. Болтянська Л.О., Ю.О.Прус, М.А.Терещенко Економіка та організація торгівлі: курс лекцій / Л.О. Болтянська, Ю.О.Прус, М.А.Терещенко – Мелітополь: Люкс, 2021. – 162 с.

4. Н.О. Власова, В.А. Гросул, Н.С. Краснокутська, О.А. Круглова, М.В. Чорна, О.М. Филипенко. Економіка торгівлі: Навч. пос. - Х.: Світ Книг, 2015. - 473 с.

5. Дмитрієв І.А. Економіка і бізнес: навчальний посібник / І.А. Дмитрієв, Я.С. Левченко, І.Ю. Шевченко. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. – 316 с.

6. Дмитрієв І.А. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів / І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. – 292 с.

7. Економіка і управління підприємствами у схемах і таблицях : навчальний посібник / В. І. Куцик, О. І. Кліпкова. – Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2020. – 316 с.

8. Економіка підприємства / Л.Л. Лазебник, В.В. Гурочкіна, Л.В. Слюсарєва та ін. ; за заг. ред. Л.Л. Лазебник. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. – 426 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні»; т. 166).

9. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с.

10. Економіка підприємства: Навч. посібник / уклад. Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик. —Київ: НаУКМА, 2018. —343 с.

11. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.І. Лисак, Л.О. Андрєєва, Л.О.Болтянська. - Мелітополь: Люкс, 2020. - 272 с.

12. Економіка та організація торговельних підприємств: практикум. Навч. посібник [М.В. Семикіна, Л.Д. Запирченко, С.С. Матієнко та ін.] / за наук. ред. д.е.н., проф. Семикіної М.В. – Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2020. – 212 с.

13. *Інструкція* про облік роздрібного товарообороту і товарних запасів. Наказ Міністерства статистики України від 28.12.96.

14. Ліпич Л.Г., Буняк Н.М., Геліч Н.В. та інші. Економіка підприємства: навч. посіб. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. 2014. 608 с.

15. Мельник Л. Г. Економіка підприємства : навч. посіб. / Л. Г. Мельник. – К. : Ліра- К., 2015. – 876 с.

16. *Методичні рекомендації* з формування складу витрат і порядку їх планування в торговельній діяльності. Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 22.05.02. – № 145.

17. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. К. : Видавництво Ліра-К, 2017. 600 с.

18. Чорна М.В, Кушнір Т.Б., Михайлова О.В. Економіка торгівлі: навчально-методичний посібник. – Х. : ХДУХТ, 2015. – с. 221.

Освітня компонентна «Основи біржової діяльності»

1. Біржова діяльність : Підруч. / (за ред. проф. В. В. Апопія і проф. П. О. Куцика). – Львів : видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2017. – 488 с.
2. Господарський кодекс України із змінами та доповненнями № 2275-VIII від 06.02.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Плугіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. – Харків: УкрДУЗТ, 2017. – 282 с.,
4. Закон України «Про товарну біржу» від 10.12.1991 із змінами та доповненнями від 06.11.2014, підстава - 1206-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12>
5. Калінеску Т.В., Кушал І.М., Кирилов О.Д. Біржова діяльність: підручник. Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. – Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2016. – 444 с.
6. Павлов К. В., Лялюк А. В., Павлова О.М., Данилюк Т.І. Економіка та організація біржової діяльності: навчальний посібник. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2023. 274 с.
7. Пепа Т. В., Пішеніна Т.І., Лавринович В.В., Рябовол Л.Т. Біржова діяльність: навчальний посібник. К.: Ліра-К, 2016. – 540 с.
8. Податковий кодекс України із змінами та доповненнями № 2530-VIII від 06.09.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
9. Положення про функціонування фондових бірж, затверджене рішенням НКЦПФР від 22.11.2012 № 1688 (зі змінами та доповненнями) - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2082-12#Text>
10. Приходько Д.О. Основи біржової діяльності: підручник /Д.О.Приходько.-Х.: ФОП Бровін О.В., 2021. – 280 с
11. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Положення про провадження діяльності з організації торгівлі продукцією на товарних біржах» від 10.06.2021 № 380, Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 30 липня 2021 р. за № 993/36615 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0993-21#Text>
12. Солодкий М.О., Резнік Н.П., Яворська В.О. Основи біржової діяльності: навчальний посібник. К.: ЦП Компринт, 2017. – 450 с.
13. Цивільний кодекс України від 04.11.2018 р. № 2581-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Освітня компонентна «Основи митної справи»

1. Герчаківський С. Д. Митна справа: Навч. посіб. / С. Д. Герчаківський. – Тернопіль : Видавництво «Економічна думка», 2020. – 290 с.
2. Герчаківський С.Д., Сідляр В.В. Фіскальне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Навчальний посібник. – Тернопіль, 2020. – 250 с.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
4. Гуцул І. А. Митна політика зарубіжних країн: Навч. посіб. / І. А. Гуцул. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. – 198 с.
5. Закон України «Про Митний тариф України» від 19.10.2022 р. № 2697-IX.
6. Закон України: «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-XII.
7. Закон України: «Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо деяких питань виконання глави 5 розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 15.08.2022 р. № 2510-IX.
8. Кормич Б. А., Коваль Н. О. Митне прав : Навч.- метод. посіб. Освітня програма підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра в Національному університеті «Одеська юридична академія», галузь знань – 08 «Право», спеціальність – 081 «Право» / Б. А. Кормич, Н. О. Коваль. – Одеса : Фенікс, 2021. – 132 с.
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III.
10. Митна справа: практикум / О. П. Гребельник, Т. В. Микитенко, О. Є. Сушкова та ін.; за заг. ред. О. П. Гребельника. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. – 228 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні»; т. 168).
11. Митна справа: Підручник/ за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки // М. І. Крупка, О. В.

Грін, О. Т. Замасло та ін. / – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 572 с.

12. Митне право: Навч. посіб. / О. П. Рябченко, В. Я. Мацюк, В. В. Чмелюк та ін.; за заг. ред. канд. юрид. наук І. П. Петрової. – Ірпінь : УДФСУ, 2020. – 470 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні»; т. 140).
13. Митне адміністрування. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / О. Б. Дем'янюк, С. Д. Герчаківський – Тернопіль:, ТНЕУ, – 2016 – 328 с
14. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI.
15. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій за формою єдиного адміністративного документа» від 30.02.2012 р. № 651.
16. Податковий кодекс України від 16.01.2010 № 2755-VI.
17. Постанова Кабінету Міністрів України: «Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану» від 09.03.2022 р. № 236.
18. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: Навч.-метод. посіб. (для студентів денної та заочної форми навчання) / О. П. Подцерковний, Д. В. Зятіна, Е. Г. Бойченко, В. П. Попелюк. – Одеса : НУ «ОЮА», 2021. – 166 с.
19. Скляр Н. М. Митна справа [Текст]: метод. рек. до вивч. дисц. / Н. М. Скляр, М. Є. Бондарчук; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підприємництва і торгівлі. – Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. – 64 с.
20. Тіхосова Г. А. Митний контроль та експертиза товарів: Навч. посіб. / Г. А. Тіхосова, О. М. Вербицький, Є. О. Калінський. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. – 312 с.
21. Чекмасова І. А. Митна справа: Навч. посіб. / І. А. Чекмасова, В. А. Міщенко. – Харків : НТУ «ХП», 2017. – 220 с.

Освітня компонентна «Митний контроль і митне оформлення»

1. Закон України «Угода про асоціацію між Україною та ЄС» від 16.09.2014 р. № 1678-VII. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
2. Закон України «Про Митний тариф України» від 19.10.2022 р. № 2697-X. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>
3. Інкотермс Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (редакція 2011 року) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_007#Text
4. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
5. Міжнародна Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами від 20.05.1987 р. Дата набрання чинності для України 01.10.2022 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_012#Text
6. Міжнародна Конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства (Конвенція Найробі) від 09.06.1977 р. в редакції 23.05.2000 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926#Text
7. Наказ Міністерства фінансів України «Про порядок справляння плати за виконання митних формальностей органами доходів: зборів поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них» від 23.10.2017 р. № 862. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1385-17#Text>
8. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій за формою Єдиного адміністративного документа» від 30.05.2012 р. № 651. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1372-12#Text>
9. Наказ Міністерства фінансів України «Порядок заповнення митної декларації для письмового декларування товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами для особистих, сімейних та інших потреб, не пов'язаних з провадженням підприємницької діяльності» від 28.05.2012 р. № 614. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1014-12#Text>
10. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Форми декларації митної вартості та Правила її заповнення» від 24.05.2012 р. № 599. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0984-12#Text>
11. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань митної справи в процесі оформлення митних декларацій» від 20.09.2012 р. № 1011. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0988-12>

12. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
13. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання митного оформлення окремих товарів, що ввозяться на митну територію України у період дії воєнного стану» від 09.03.2022 р. № 236. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2022-%D0%BF#Text>
14. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту)» від 24.10.2018 р. № 960. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2018-%D0%BF#Text>
15. Постанова Кабінету Міністрів України «Положення про Державну митну службу України» від 06.03.2019 р. № 227. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#n209>
16. Постанова Кабінету Міністрів України про затвердження «Порядок взаємодії між декларантами, їх представниками та митними органами, іншими державними органами, уповноваженими на здійснення дозвільних або контрольних функцій щодо переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення» від 21.10.2020 р. № 971. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971-2020-%D0%BF#Text>
17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про справляння плати за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для митних органів» від 18.01.2003 р. № 93. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-2003-%D0%BF/ed20031224#Text>
18. Правила внутрішньої та міжнародної торгівлі ІНКОТЕРМС – 2020 <https://incoterms2020.com.ua/>
19. Указ Президента України: «Про заходи запобігання та протидії контрабанді та корупції під час митного оформлення товарів» від 09.07.2019 р. № 505 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/505/2019#Text>
20. Антонов К. В. Актуальні проблеми міжнародного співробітництва щодо запобігання та протидії контрабанді зброї та боєприпасів / К. В. Антонов, В. В. Варава // Вісник АМСУ. – 2014 р. – №1.
21. Бусол Олена. Проблема контрабанди в Україні: як змінити систему протидії? 2019 р. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/problema-kontrabandy-v-ukrayini-yak-zminyty-systemu-protidyiy/>
22. Войцеховський Михайло. Нові умови для виходу на ринки ЄС. Райффайзен Банк, 14.10.2022 р. Електронний ресурс. Режим доступу:
23. <https://raiffeisen.ua/biznesu/blog/novi-umovi-dlya-vihodu-na-rinki-yes-414>
24. Козодуб В. О. Оптимізація умов зовнішньо-економічного контракту з використанням міжнародних комерційних термінів ІНКОТЕРМС / В. О. Козодуб, С. В. Бестужева // Економіка та суспільство. – Вип. № 37 (2022). Електронний ресурс. Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-46>
25. Розрахунок митних платежів при імпорті транспортного засобу
26. https://zk.customs.gov.ua/Avtomobil_nyi_kal_kuliator
27. Чиркова Ю. Нові реалії здійснення експертно-імпорتنних операцій у режимі спільного транзиту (NCTS): складнощі та перспектива для вітчизняних суб'єктів ЗЕД / Ю. Чиркова, М. Бортнікова // Економіка та суспільство. – № 43 (2022). Електронний ресурс. Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-44>
28. Шевчук С. В. Нетарифне регулювання як важливий механізм забезпечення митних інтересів держави / С. В. Шевчук // Економіка та держава. – 2019. – № 3. – С. 71-77.
29. Міністерство фінансів України: <http://mof.gov.ua/>.
30. Державна митна служба України: <http://customs.gov.ua/>.
31. MDOFFICE – Все для зовнішньоекономічної діяльності: <http://www.mdoffice.com.ua/>.